Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

# СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 125. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 31-го МАЯ, 1921. — VOL. XXIX. No. 125. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, MAY 31, 1921. THREE CENTS

## СПРАВА ЛІҐИ НАРОДІВ В КОНҐРЕСІ.

### СЕНАТ ДЕБАТУЄ НАД ПРИСТУПЛЕННЄМ ДО ОДНОЇ КОМІСІЇ ЛІҐИ.

**ВАШІНҐТОН, 27. мая. — Сенатор Волш з Монтани вніс нині резолюцію, щоби попросити президента Гардинґа установити американського представителя до комісії для розброєння, котру іменувала кілька місяців тому назад Ліґа Народів.**

**Зі сего внесення виязалася довга дискусія. Сенатор Волш обставав, що така участь Америки в комісії для розброєння не значилаби ще, що Америка признає Ліґу Народів як міжнародну власть. Однак другі сенатори заняли инче становище. Межи иншим сенатор Лодж виступив з короткою а острою промовою проти Ліґи. Він заявив, що американський народ при послідних президіяльних виборах заявився проти участи Америки в Лізі Народів, що американський президент кілька разів заявився проти Ліґи. У відповідь йому демократичні сенатори говорили, що американський народ пішов при послідних виборах за републиканцями не тому, що він стоїть проти демократичної заграничної політики, але з простої реакції проти війни.**

**При голосованню внесеннє Волша відкинено великою більшостю. За внесенням голосувало 22 демократів, проти 39 републиканців та 3 демократів.**

### СТРАЙК МОРЯКІВ НАБЛИЖАЄТЬСЯ ДО КІНЦЯ.

**ВАШІНҐТОН, 27. мая. — Межи адміралом Бенсоном, головою федеральної корабельної ради, та представителями юнії корабельних машиністів прийшло уже до згоди в справі страйку.**

**Перед згодою адмірал відбув конференції з секретарем (міністром) праці Дейвисом та президентом Гардинґом. Які є точки сеї згоди, ще не оголошено публично, але догадуються загально, ро моряки згодилися на 15-процентову знижку своєї заплати, а зате вимогли на корабельній раді якусь заплату за овертайм та кращі услівя праці. Угода прийде тепер під обради юнії, які мають постановити, чи потвердити її, чи відкинути.**

### НА ПРИКАЗ ПРЕЗИДЕНТА КОНФІСКУЮТЬ МІЛІОНОВИЙ МАЄТОК ДЕЗЕРТИРА.

**ФІЛАДЕЛФІЯ, 27. мая. — На особисте припорученнє президента Гардинґа полковник Милер, опікун чужинецьких маєтків на основі закона проти зносин з ворогом, забрав на американський уряд увесь маєток Ґровера С. Бердола, котрий утік перед військовим затягом і тепер находиться в Німеччині.**

**Американський уряд станув на становищі, що дезертир не має прав американського горожанства. Щоби дістати свій маєток назад, він буде мусів приїхати до Злучених Держав та доказати, що він є властителем. Але зараз, як він стане ногою на американську землю, він буде арештований і буде посаджений в тюрму, щоби відсидіти 5-літну вязницю за дезерцию з війська.**

**Мати Берґдола дістала від уряду три дни на предложеннє докладного спису свого маєтку. Доки не виготовить сего спису, не може рушити ані одного цента з маєтку. Маєток дезертира обчисляють на яких 850 тисяч долярів. Своїм корком уряд хоче довести до того, щоби Бердола примусити вернути до Злучених Держав або, коли він не верне, примусити його працювати на житте.**

### СУДДЯ ВІДКИДАЄ ДОМАГАННЄ НОВОЇ РОЗПРАВИ ДЛЯ МУНЕЯ.

**СЕН ФРАНЦІСКО, 27. мая. — Висший суд відкинув нині домаганнє адвокатів Томи С. Мунея, засудженого на доживотну вязницю за бомбовий вибух на вулицях міста, котрі жадали, щоби суд зарядив нову розправу в її справі, бо вийшли на яву нові факти.**

**Се значить, що одиноким способом для визволення Мунея лишається хиба уласкавленнє губернатора Стівена, котрий, однак, має бути неприхильно настроєний до такого помилування.**

**Найцікавійше було те, що суддя, видаючи ореченнє в справі отворення наново справи заявив, що нові докази повиннаби вистарчити на отвореннє справи, але його руки звязані, бо закон не позваляє йому на такі річи.**

### РЕЗОЛЮЦІЯ В СПРАВІ МІНҐО ПРИХОДИТЬ ПІД ОБРАДИ СЕГО ТИЖНЯ.

**ВАШІНҐТОН, 27. мая. — Сенатовий комітет для виховання і праці приняв прихильно резолюцію сенатора Джансона в справі розслідження умов в страйковім окрузі в Мінґо; справа буде поставлена під обради повної палати на другий тиждень.**

### ЖІНОЧІ СЛЬОЗИ ЗДЕРЖУЮТЬ РОЗПРАВУ.

**Перед судом в Бриджпорт, Конектикат, почалася розправа проти пані Нот, котру прокураторія обжаловує, що вона брала участь зі своім любком Вейдом в убійстві свого мужа. Злочин поповнено в дуже жорстокий спосіб; убийники уживали до убийства ломаки і револьвера. Злочину не відкрито через довший час. Як виновник сього злочин убув поставлений кілька місяців тому любовник пані Нот, молодий мущина Вейд. Суд засудив його на смерть, і передпослідного тижня його повішено. На першім дни розправи обжалована зімліла, як до салі внесено куфер, до котрого спаковано її убитого мужа. Другого вона почала так плакати, що суд мусів перервати розправу та наказати лікареви дати її лікарства на успокоєнне нервів.**

## ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ.

**Нинішне число „Свободи" виходить з датою 31-го мая з причини що число понеділкове на 30-го мая не появиться ізза американського свята „Декорейшен Дей".**

## МІСТО ВІДПОВІДАЄ ЗА НЕБЕЗПЕЧЕНЬСТВО ДЛЯ СВОЇХ МЕШКАНЦІВ.

Перед найвисшим судом в місті Шікаго розбирано справу Муринки пані Ади Дозіер, котра позивала місто Шікаго за відшкодованнє за смерть її мужа, котрий погиб підчас расових заворушень в липни 1919. року. Підчас слідства показалося, що у мейора міста Томсона зявилася депутація Муринів, домагаючися охорони перед нападаючими на них білими товпами. Мейор мав тоді заспокоїти депутацію, запевняючи її, що поліція дасть їм достаточну охорону. Мимо сеї обіцянки мейора поліція не потрафила охоронити мужа позовниці, котрий погиб, вбитий товпою в хвилі, як входив до стакярдів на слідуючий день по мейоровім запевненню.

Лава присяжних признала, що місто Шікаго має заплатити жені убитого Мурина 2,300 долярів відшкодовання. Сей засуд тим замітнійший, що ціла лава присяжних суддів складалася виключно з білих людий.

## НЕБЕЗПЕЧНО НАВІТЬ ДИВИТИСЯ, ЯК УРЯДНИКИ ВИЛИВАЮТЬ „САМОГОНКУ".

Коло Рінґсфорд, в стейті Кентакі, родинним краю всякої „самогонки", урядники заарештували двох людий, як везли горівку. Один з везучих горівку дався арештувати без опору, а другий почав утікати; урядники стріляли за ним, і пострілили його смертельно, так що він ледво чи вилежиться з ран.

На тім клопіт урядників не скінчився. Ледво доставили обох арештованих до міста Бовлінґ Ґрін, одного до шпиталю, другого до тюрми, стали нищити горівку. Почали її виливати з начинь, в котрих вона везлася на возі, у канал. Звичайно, коло них зібралася велика товпа народа, щоби приглядатися урядованню. Один чоловік з товпи скрутив свисток паперу, запалив його сірником і кинув у пливучий в канал напиток. В однім хвилі вся вулиця станула в огни. Огонь скоренько біг вулицею, аж добіг до начинь. Тут наступив вибух, розриваючий начиння та розбризкуючи горіючу горівку на всі сторони. Горівка впала на богато цікавих, що приглядалися сцені. Шестеро людий було попарених так тяжко, що їх треба було відставити до шпиталя. Межи ними є окружний прокуратор.

## ПРОЦЕС ПРОТИ О. ЮРИКА.

Процес проти о. д-ра Степана Юрика мав початися 18. цвітня у Львові. Одначе через те, що о. Юрик наслідком знущань, яких зазнав у тюрмі, є важко хорий, процес не міг в означеним дні відбутися. Тепер назначено процес на 30. мая.

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".**

## ПОМЕР ЗАСИПАНИЙ В КЕРНИЦІ

(Від власного кореспондента).

На фармі Йосифа Новака, у Вест Орендж коло Нюарку, Н. Дж., засипало на смерть Михайла Корженьовского з Нюарку, Н. Дж., в керниці 50 фітів глубокій.

Від якогось часу вода керничина не була чиста і Йосиф Новак, властитель фарми постановив вичерпати воду та вичистити керницю. В тій праці взявся йому помагати Михайло Корженьовський, котрий пробував дома ізза безробіття. В пятницю, дня 27. с. м., коло 12-ої години вполудне Корженьовський, спустивши драбину в керницю, поліз перший а за ним і Новак. Наразі посипалося з боку пару камінчиків, а затим і ціла керниця засипалась, прикриваючи Корженьовського цілком і Новака майже в пояс. Новака витягнено і він по двох годинах прийшов зновь до себе. Покликано робітників з поблизкого каменолому, котрі взялися спішно до праці. До поспіху спонукував їх ще й голос живучого під каміннєм в керниці Корженьовського.

Перед 5-тої годиною під вечір в останній раз відізвався засипаний, просячи щоб його добуто, бо вода підноситься і доходить до грудий. О пятій годині, коли вже була повна надія добути нещасливця, обсипались береги вдруге і виступила вода. Покликано огневу сторожу; притягнено ручні помпи, з котрих дві показались до нічого. Аж третью зачато витягати воду, причим двох робітників працювало в керничі. Добули вже трупа о 12-тій годині в ночі.

Жена покійного Корженьовського вичитала у вечірних часописах про сю страшну пригоду свого мужа; прибула на місце події і з розпуки ломала руки. Поліція відвезла її домів.

Властитель фарми Новак і погибший Корженьовський Поляки. Жінка покійного є Українка; лишилась вдовою із пятеро дрібними діточками.

## ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО БЮРО ГОРОЖАНСТВА.

Ще один закон для іміґрантів і чужинців в Америці готовиться в Конґреси Злучених Держав. Проєкт того нового закона, що має називатись „Законом про Горожанське Вихованне", зладжений і внесений на теперішну сесію американського парляменту депутатом Джансоном (з стейту Вашінґтон), поки що передано в Комісію для Іміґрації і Натуралізації, звідки він вже скоро перейде під наради й ухвалу обох зібрань Конґресу.

„Бил" Джансона має „зреорґанізувати і змінити назву теперішного Бюра Натуралізації в Департаменті Праці і поставити на його місце Бюро Горожанства", котре перейме дотеперішні функції натуралізаційного бюра, та разом з тим діяти ще дуже широкі повновласти, щоб старатись о „провід, охорону і красше економічне розміщенне та пристосованне нашого чужородного населення" (provide for the guidance, protection, and better economic distribution and adjustment of our alien population).

Ті загальні повновласти законопроєкт Джансона очеркує точнійше окремими постановами що до діяльности майбутнього Бюра Горожанства. Важнійші параграфи — подаємо їх в виривках, та в дословнім перекладі такі:

Бюро Горожанства має дбати про навчанне англійської мови та горожанське образованнє усіх чужинців в віку поверх чотирнайцяти літ, що ходять на курси влаштовані для них в публичних школах або горожанськими, просвітними та громадськими організаціями і для того запевнити собі поміч з боку тих організацій. Має поширювати пізнаннє установ американського правительства, таким способом щоб зміцнити прихильність і лояльність для тих установ. Має збирати статистичні дані про чужородне населеннє в Америці. Має старатися, щоб вою мало добру нагоду для освіти в публичних школах, в своїх робітнях і дома. Щоб чужинці приїзджаючи в Америку не мали клопотів через незнаннє американських законів, звичаїв і життя, Бюро Горожанства має стрічати їх вже при самім приїзді в Америку та звертати їх увагу на потребування англійської мови та розуміння тутешного життя, звичаїв і установ. Для інформовання їх і для порад в усяких особистих справах з якими вони стрічаються на вступі в Америку, Бюро Горожанства має удержувати своїх урядників, переводчиків і писарів. Має дбати, щоб стейти та міста навчати чужинців і неграмотних Американців читати, писати й говорити по англійськи, розуміти і цінити установи Злучених Держав та гіґієнічно жити і дбати про здоровля. Врешті старатися, щоб в стейтах заведено примусово навчання дітей від семи до чотирнайцяти літ та шкільну науку що найменш на протязі 24 тижнів в році.

В дальших параграфах законопроєкт Джансона вводить обовязкову реєстрацію іміґрантів в Америці. А саме постановляє, що, „аби уряд міг дбати про соціяльний і економічний добробут" американських іміґрантів, кождий чужинець, що є тепер в Америці, і кождий, що прийде, має обовязково року реєструватись, значить записати в уряді. Урядами для такої реєстрації будуть публичні школи, назначені в кождім повіті чи громаді Бюром Горожанства, котре має мати взагалі нагляд і контролю над цілою реєстрацією. Приїзджаючі в Америку чужинці повинні записуватись до реєстрації день по приїзді, зрештою всі мусять реєструватись що року, найдалі до марта 31, починаючи з 1. січня 1922.

В реєстри записується імя людини, час і місце прибуття в Америку, заняттє, пол, вік, расу, національність, грамотність, знаннє англійської та инших мов; чи жонатий або замужна, та імена, вік і місце побуту дітей. Чоловік має реєструвати жінку, батько чи мати-вдова малолітних дітей. Кождий, хто реєструвався, має дістати посвідку (цертифікат).

При реєстрованню чужинець має заплатити таксу — два доляри. З тих реєстраційних оплат мають бути покриті кошти реєстрації, а решта грошей має бути ужита на влаштованне по школах курсів для дорослих та плату учителям.

Коли хто не реєструвався то шкільний урядник може стягнути з него через суд двайцять пять долярів як довг державі і судові кошти.

Розуміється, всі ті постанови будуть обовязувати аж тоді, як бил Джансона буде принятий Конґресом і стане законом.

## ПРОТИ-БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ ВЛАДИВОСТОК.

### ПРОТИ-БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ ВЛАДИВОСТОК. РОСІЙСЬКІ ПРОТИ-БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ ВЛАДИВОСТОК, НІКОЛЬСК, РАЗДАЛЬНОЕ І ПОКРОВКУ НА СИБІРІ, НАД ТИХИМ ОКЕАНОМ. — ПРОГОЛОСИЛИ СВОЄ ТИЧАСОВЕ РОСІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО І ВИВІСИЛИ ПРАПОРИ ДАВНЬОЇ РОСІЇ.

**ТОКІО, столиця Японії, 27. мая. — Російські проти-большевицькі війска, що давнійше були під проводом покійного вже генерала Каппеля, котрий командував за Колчака, заняли сьогодня часть Владивостока.**

**Приходу російських війск до Владивостока сподівались, як вони заняли були дня 21. мая с. р. недалеке місто Нікольск.**

**Частина владистоцької міліції перейшла на сторону російських проти-большевицьких війск, а решта втікла.**

**Членів народнього зібрання арештовано, але пізнійше їх випущено.**

**Кореспондент тутешньої газети „Нічі Нічі Шімбун" доносить з Владивостока, що проти-большевицькі війска залили улиці міста та що їздять улицями. Війска заняли зелізничу стацію і другі будинки. Склепи в місті зачинені.**

**Не-соціялістичні партії проголосили тимчасове російське правительство.**

**Проти-большевицькі війска заняли також міста Раздольное і Покровка.**

**Всюди повівають прапори давньої Росії.**

**Японські війска у Владивостоці не мішаються до боротьби, зберігаючи невтральність.**

### ПОРАЖЕННЄ БОЛЬШЕВИКІВ НА ЗАХІДНІЙ СИБІРІ.

**КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 27. мая. — Депеша з Гелсінґфорсу, столиці Фінляндії, доносить, що большевицькі війска потерпіли тяжке пораженнє в Омску й уступили до Златоуста в Уральських горах.**

**Повстанчий рух шириться. Большевики опорожнюють Єкатринбурґ.**

### ПАН КОРФАНТИ ЩЕ ДАЛІ ВОЮЄ.

**ЛОНДОН. 27. мая. — „Повстанці" пана Корфанти воюють далі проти Німців. Підчас нападу Поляків на Німців коло Ґросштайн полягли 100 людий з обох сторін. Німці відібрали від Поляків 14 машинових крісів.**

**Поляки висадили у воздух в Розенберг стацію і другі будинки. Аліянтські представники перенеслися з Розенбера до Оппельн.**

### ЕСТОНЦІ, ЛАТИШІ І ЛИТОВЦІ КАЖУТЬ, ЩО ПО УПАДКУ БОЛЬШЕВИКІВ В РОСІЇ ГРИЙДЕ ДОВГА АНАРХІЯ.

**РИҐА, столиця Латвії, 27. мая. — Знавці російських відносин з Латвії, Естонії і Литви, держав, котрі мають свої дипльоматичні місії в Москві, заповідають, що по упадку большевиків прийде в Росії розклад і анархія, яка не скінчиться скоро, але тривати-ме цілі десятки літ.**

**Вони кажуть, що мрія про одну єдину Росію є не можлива до здійснення. По упадку большевиків вирине, кажуть, боротьба національностий, яка може тривати дуже довго. Деякі кажуть, що та боротьба тривати-ме 150 літ, а інші заповідають, що скінчиться за 50 літ. Поодинокі національности, кажуть ті знавці, будуть відривається від Росії і творити окремі держави, а щойно по довшому часі може прийти до обєднання між ними в свобідну федерацію.**

**Представники урядів Естонії, Латвії і Литви кажуть, що вчасі недовгого ще існування независимости їх держав вони осягнули значні поступи на всіх полях, та що решта Росії, яка тепер є під большевицьким пановаанням, могла би дійти до сеї степені поступу щойно по довгих роках праці.**

### БРИТІЙСЬКІ ВІЙСКА ПРИБУВАЮТЬ НА ГОРІШНІЙ ШЛЕСК.

**БЕРЛІН, 27. мая. Перші відділи британійських війск вже прибули до Оппельн обняти контролю над Горішнім Шлеском. Протягом 24 годин 4 британійські батальони перейде шлеську границю й утворить свою головну кватиру в околицях, занятих тепер повстанцями.**

**Війска не прийшли вести переговори з польськими „повстанцями", але усунути їх і заняти Горішній Шлеск.**

**Британці вважають, що їх повагу нарушено на Горішньому Шлеску і тому хотять рішучими кроками її тепер привернути.**

### РОБІТНИКИ В ПЕТРОҐРАДІ ДОМАГАЮТЬСЯ УСТУПЛЕННЯ БОЛЬШЕВИКІВ ВІД ВЛАДИ.

**КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 26. мая. — Телеграма з Гелсінґфорсу, столиці Фінляндії, доносить, що робітники в Петроґраді домагаються, що правительство передано в руки представників всіх політичних партій.**

**Тепер в Петроґраді 20.000 робітників страйкує.**

**Електровні і водопроводи стережуть большевики машиновими крісами, боячись кождої хвилі революції.**

**Фінляндські газети остерігають своє правительство щоби пильнувало границі, колиб у Петроґраді повстав переворот.**

### РОСІЙСЬКІ РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ЗА ЧАСТИННИМ ПОВОРОТОМ РОСІЇ ДО КАПІТАЛІЗМУ.

**РИҐА, столиця Латвії, 28. мая. — На всеросійському конґресі робітничих юній, який щойно закінчився в Москві, Ленін осягнув повну побіду. Принято всі його предложення реформ, які означають частинний поворот до капіталістичних установ.**

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА. | |
|---|---|---|---|
| Three cents the copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates. | | В Джерзи Ситі і заграницею. | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# НА ПОМІЧ ГАЛИЧИНІ.

## ПОКЛИК ДО АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

(Від власного кореспондента).

**Як знаєте, Ґенеральний Секретаріят Ліґи Народів переслав уже відому ухвалу Ради Союза Народів з 23. лютого в справі Східної Галичини, разом з усіми документами, президентови Конференції Амбасадорів.**

**Отже хочу звернути Вашу, американські браття, увагу на те, що між тими документами, є також МЕМОРІЯЛИ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ, щоб Ви знали, що ТАКОЖ ВИ тими меморіялами причинилися до того, що Рада Ліґи Народів взяла справу Східної Галичини під наради і видала рішенне, в якім говориться, що ПОЛЬЩА НЕ МАЄ ДО СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ НІЯКОГО ПРАВА.**

**Сей Ваш успіх повинен бути для Вас заохотою до дальшої праці.**

**Ви знаєте, що Злучені Держави Америки є тепер найсильнійшою державою в світі, то з голосом Америки числиться вся Европа і цілий світ.**

**І тому Ви принесете велику поміч Вашим галицьким братам, які стогнуть у важкій польській неволі, коли заінтересуєте Америку справою Східної Галичини.**

**Треба, щоби американські політичні партії, американські конгресмени, американські сенатори, американський президент пізнали справу Східної Галичини і заінтересувалися нею, щоби вони переконалися, яка страшна кривда діється українському народови Східної Галичини, щоби вони вважали обовязком своєї совісти проти сеї кривди виступити.**

**А хто може се зробити, щоб Америка виступила в обороні Східної Галичини? Тільки Ви, американські браття!**

**В сій справі беріть собі примір з Ірляндців, Чехів, Поляків.**

**Ви самі найліпше знаєте, що ІРЛЯНДІЯ в своїй боротьбі за незалежність від Англії МАЄ ЗА СОБОЮ СИМПАТІЇ ЦІЛОЇ АМЕРИКИ. А хто до сього довів? Ірляндські еміґранти! Вони, втікши зпід англійського ярма до Америки, не забували за свій рідний край, тільки при кождій нагоді голосили, яку кривду робить йому Англія. Ся праця американських Ірляндців осягнула те, що нині кожда кривда, яку заподіє Англія Ірляндії, відбивається голосним протестом в Америці. І Англія, хоч яка могуча держава, а числиться з голосом Америки і шукає дороги до згоди з Ірляндцями.**

**А. ЧЕХИ? Теперішній президент чесько-словацької републики, Масарик, аґітував підчас війни в Америці за державною незалежністю чеського народу, збирав між американськими Чехами гроші на веденне чеської справи, американські Чехи йшли до чеського леґіону.**

**Так само ПАДЕРЕВСЬКИЙ аґітував в Америці в користь утворення польської держави.**

**На успіхах Ірляндців, Чехів, Поляків видно, що можна осягнути в Америці.**

**Коли з голосом Америки числиться могуча Англія, — то безсильна Польща не посміла би ані дня неволити Українців, якби знала, що за се зустріне її гнів Америки.**

**Коли будемо шукати за причинами, чому ми, Українці, вийшли з сеї світової війни на ново поневолені, — то треба сказати, що тут дуже богато заважило те, що ті, що рішали про долю народів, про нас не знали, нами не цікавилися, їм на нас не залежало.**

**Чехи, Поляки Юго-Славяни вспіли ще перед війною переконати світ, що їх кривдять і тому Мирова Конференція старалася віддати їм справедливість.**

**Про нас перед війною й підчас війни мало хто що знав, і тому нас так легко віддавали в неволю тому, хто протягнув руку по нашу землю: Полякам, Чехам, Румунам, або казали, що ми як були частю Росії, так маємо й остати.**

**Колиж ми говорили про себе, переконували, що нам діється кривда, то нас навіть не хотіли слухати, бо се було їм невигідно, бо се мішало їх плянам, які вони собі вже задалегідь уложили.**

**Кождого чоловіка трудно переконати про щось нове, таке, чого він доси не знає, таке, чого він навіть не бажає знати, бо се перешкаджає його плянам, які він собі вже уложив. Богато часу й богато праці треба, щоби його переконати.**

**Так і з нашою справою. Росіяни й Поляки вже цілі століття вмовляють в цілий світ, що наша земля є власність польської і російської держави. До них підчас сеї війни пристали Чехи й Румуни, щоби й собі загорнути по кусневи нашої землі: Чехи Закарпатську (Угорську) Україну, Румуни Бесарабію й Буковину.**

**До того, що говорили про нас Росіяни, Поляки, Чехи, Румуни, світ так привик, що нам треба довго працювати, заки ми ту думку світа переробимо в нашу користь.**

**А МУСИМО Її ПЕРЕРОБИТИ, КОЛИ ХОЧЕМО ВИЗВОЛИТИСЯ З ТЕПЕРІШНЬОЇ НЕВОЛІ.**

**Очевидно, перше всего МУСИМО ВИТВОРИТИ В СОБІ СИЛУ, одначе нашу силу можна зломити, коли світ буде проти нас. Ми в Східній Галичині мали силу, — та що з того, коли Польща зібрала всі свої сили й діставши поміч антанти, показалася сильнійша за нас! Треба мати власну силу, але треба також переконати світ, що наша справа справедлива.**

**В сій справі Ви, американські браття, можете богато зробити. Ви можете вплинути на цілий американський і англійський політичний світ, щоб він пізнав нашу справу і признав її справедливою.**

**До сього діла повинні взятися Ви всі, без ріжниці партії. Бо чи хто клерикал чи вільнодумець, консерватист чи комуніст, його одинаково повинно боліти, що в старім краю пропадають його браття в польській неволі.**

**Отже до діла, браття, щоби виборти свободу й независимість нашому Рідному Краєви.**

**Хоч Ви і Ваші діти і внуки останутъ в Америці, а все таки ліпше Вам і Вашим нащадкам буде, коли наш Рідний Край буде свобідний і незалежний, коли кождий американський Українець зможе з піднесеним чолом похвалитися свободою й незалежністю свого Рідного Краю, ніж тепер, коли йому треба признатися, що він походить з того краю, де над його братами знущається ворог-Поляк.**

**Отже до діла, браття!**

**Др. Михайло Лозинський.**

Гайдельберг, 2. мая 1921.

# ПОЛЬСЬКІ ЗАВОЙОВНИЦЬКІ ПЛЯНИ.

## ДВА ШЛЕСКИ, СХІДНА ГАЛИЧИНА, УКРАЇНА, БІЛА РУСЬ, ЛИТВА.

Не підлягає жадному сумніву, що справа Шлеска тісно звязана зі справою Східної Галичини і инших окупованих земель. Поминаємо вже те, що на випадок якби Польща одержала Горішний Шлеск, тоді її хаотичний організм правдоподібно не зможе дати собі ради з иншими загарбаними краями. Бо на Шлеску мати-ме до діла з ослабленим державно але високо свідомим національно німецьким елементом, опертим будь-що-будь о значну ще простором власну державу. І з тої причини для инших окупованих Польщею країв булоби бажаним, щоби Польща почала серіозно проковтувати німецько-шлеску кістку.

Нас інтересує одначе щось иншого в тій справі, а саме два факти: Перший факт це те, що польське повстання на німецькім Шлеску це тільки одно звено великого ланцюха завойовницьких плянів Польщі супротив її сусідів. Пляни ці приготовлені вже навіть до подробиць польським урядом у Варшаві, а єсть їх шість. Польський уряд постановив загарбати силою **шість комплексів чужих земель** під покришкою буцімто „спонтанічних" повстань, а саме: постановив загарбати й асимілювати 1) цілу Литву, 2) значну часть Білої Русі (де переважають Білорусини латинського обряду), 3) значну часть Великої України, а саме Холмщину, Підляше, Полісся, Волинь і часть Поділля. 4) Східну Галичину, 5) чеський Шлеск і 6) Німецький Шлеск. Для загарбання й асимілювання кождої з тих земель **призначені вже окремі військові й адміністративні сили та окремі фонди.** Виготовлені вже навіть докладні таємні інструкції, якими способами нищити автономне населення тих країв, щоби опісля сколонізувати їх польськими наїздниками. Поляки рахують на те, що Франція не дозволить иншим державам Антанти, перешкодити Польщі в тій балканізації Европи. В тій цили удержує Польща велику 600.000 армію, якої крім Франції, не мають навіть найбогатші держави Европи. Армія ця мусілаби довести до повного й скорого банкротства слабої фінансово Польщі. Одначе польський уряд рахує на те, що кошти її удержання покриє **знищенням** загарбаних чужих земель — навіть на випадок, якби її не удалося дійсно задержати всіх окопованих нею чужих територій. Проти большевиків ця польська армія непризначена з двох причин: 1) вона другий раз взагалі неспосібна опертися большевицькій офензиві, що добре розуміють у Варшаві, 2) в інтересі Польщі єсть як найдовше тривання большевицького режиму в Росії, бо польські політики від правих до лівих переконані, що жаден инший російський уряд не підписавби з Польщею такого договору як рижський. Правда, в Варшаві розуміють, що й большевицький уряд не уважає рижського договору трівким. Одначе Поляки рахують на те, що заки большевицька Росія й Україна на стільки скріпнуть, щоби могли почати нову офензиву,—Польща вспіє вже основно знищити окуповані землі, навіть вспереч волі переважної більшости держав Антанти.

Цей польський плян це оден факт, який незабаром зовсім явно вийде на денне світло.

Другий факт це те, що Польща здійснюванням того пляну перша ломить верзальський мировий договір, який її саму сотворив і то ломить його навіть з точки погляду її інтересів — передчасно. Бо неспоримим фактом єсть, що нпр. в горішношлеській справі Антанта не думала поводитися ворожо супроти Польщі. Те саме бачимо в справі литовського Вильна, де по нинішний день „урядує" польський генерал Желіговський, сміючися з опінії всего цивілізованого світа і з постанов Антанти.

Чеський урядовий орган „Чесословенска Републіка" зовсім слушно підчеркує, що тим поведенням Польща вже потоптала верзальський мировий договір, на якім сама опирається.

Досі ще ніхто не завдав авторитетови Антанти такого удару, як її найбільш улюблений пупіль-Польща. Що цим підготувала вона грунт під революцію в глибині Европи — се річ ясна. І ясно, що грабунок, яким Польща навантажена, потягне і її в пропасть.

**О. Н.**

# НАУКА.

Наука, жерело глибоке,
З котрого кождий може брати;
У ньому всім округ широкий,
Щоб мір і ближного навчати.

Минулу славу України
Через науку пізнаєся,
В дитині кождій українській
Живійше серце відозветься.

Учімся рідної ми мови
І сеї пісні, що нам мати
Все при колисочці співала,
Коли дитинку клала спати.

Через науку пізнаємо
Героїв, що життє віддали,
За Україну свою рідну
У лютих боях кров пролляли.

Героїв тих, що сміло вмерли,
Нам треба завсігди памятати,
Вони Україну любили,
Нам треба в їх сліди вступати.

Бо мусить раз народ повстати,
І розірвати свої кайдани,
Ще мусить вольний спів лунати,
Коли до бою вдарять барабани.

**Марійка Чюк,**
уч. III. кл. гімн. в Самборі.

# ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

**НЕ ЗАБУВАЙТЕ** на українське військо, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

**ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК:** на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

**АДРЕСИ Є ТАКІ:**

1) **До Львова** грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленнем про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) **До Чехо-Словаччини** і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) **Для Австрії і Югославії** так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) **Для поодиноких повітів і громад в Галичині** (на народні цілі тамже!) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

# ОСТАННІ ДНІ НАПОЛЕОНА НА ОСТРОВІ СВ. ОЛЕНИ.

**(З приводу столітної річниці смерти, 5. мая с. р.).**

В ночі Маланки 1820. оповідав Наполеон в приятельський, довірочний спосіб в крузі, уже дуже нечисленного свого двора-оточення з Парижа свої переживання. Граф Ляс-Кас, ґенерал Гурго і лікар О'Меара — давно уже опустили остров, а при своїм володарі лишилися лишень: Монтольон з сімею, також із сімею Бертран і лікар, земляк Наполеона, Антомаркі. Бувший цісар занепадав на здоровлю що раз більше і більше, а упадок сил ставав все наглійшим. Ще недавно найдільніший чоловік у цілім світі, тратив підбитий хоробою щораз більше охоту до всякого заняття, а з давної енергії лишилося йому так мало, що заледви з великим трудом мік упорядкувати свої папери та сказати свій заповіт, останній свій обовязок і останній свій дипломатичний акт. Дня 15. квітня подиктував він його Монтольонови.

Найближалася катастрофа, одна із найтрагічнійших сцен, які мали місце на земнім глобі — смерть геніяльного володаря, якого держава в часі найбільшої її експанзії числила понад 80 міл. душ. а котрого могутній вплив опанував цілий европейський континент, а часами загрожував могутности і дальшому розвоєви Англії. Переживши свою державу, він тепер знесилений, увязнений своїми завзятими ворогами, пильнований неінтелігентним, нахабним губернатором острова, відділений від жерела своєї потуги, Франції, тисячами миль океану, свідомий соромної зради своєї жінки, та увязнення свого одинака сина на дворі Габсбургів — очікує розстання і з тим мізерним, найблизшим світом, серед якого проживав останні роки свого життя.

Під кінець місяця ставала хороба з кождим днем грізнійшою. Хорий переставав приймати їду і лікарства, що спричинило цілковите обезсилення організму. Дня 4. мая удалося лікареви крадькома скріпити організм кальомелем. Наслідком того задрімав хорий легким сном і приняв їду. Наполеон неначе ожив на кілька годин і на хвилю повеселійшав. Се були останні прояви його життя.

Слідуючого дня (5. мая) настав занепад свідомости у хорого, а присутні, причуваючи близькість смерти, попали в пригноблення, коли на острові шаліла буря, яка ломила і виривала дерева з корінням. В горячці згадував великий полководець і цісар назвища своїх ґенералів, згадав Францію, свою першу жінку, дальше лежав нерухомо та перестав і шептати при дальшім наближуванню смерти. Тимчасом прояснилося небо, а заходяче сонце облило остров ясними, золотими лучами; коли запало за водяний горізонт, — розстався зі світом велитень. Забальсамоване тіло, одіте в улюблений покійним зелений уніформ, зложили земляки в домовину, і всі подивляли спокійний вираз лиця, яке, по тяжких хоробі, вернуло до гарних, принадних форм із часів його конзуляту.

По двох днях від сеї хвилі несли англійські ґренадирі 20. і 60 реґіменту домовину, на якій виднів меч покійного і плащ, одягнений побідника під Маренго. За домовиною ішли товариші долі свого цісаря і військо, щоби відпровадити його в поетичну долину під дві плакучі верби, де зложено тіло. На знак почести похилилися англійські фани над гробом Великого Ворога і розійшовся голос карабінових і гарматних вистрілів. Голос переносився по скалах острова св. Олени, а його відгомін перелив филі океану, щоби звідомити Европу про смерть найбільшого із сучасних.

На острові було увязнене тільки тіло Наполеона. Діяльність його духа була тільки ограничена, бо позбавлена посторонніх помічних засобів для розвиття творчости. Через цілий час свого увязнення працював тут Наполеон для такого стану у Франції, який вказав би на конечність його повороту, як тріюмфатора у Париж; уживав усіх способів, якими тільки розпоряджав над усуненням неприхильного йому міністерства у Лондоні та диктував безпинно свої спомини, піддержуючи тим і на дальше культ свого Ґенія. І так не маючи до розпорядимости леґіонів, видавав уміло своїми розмовами і диктатами прикази для Французів і будучих істориків його епохи. Його праця не могла піти на марне і був він певний ще за життя, коли заповідав своїм товаришам недолі, що по смерти буде роздавати корони.

Прийшов час успіхів змагань, а було се в 1840 р., коли Франція, виконуючи заповіт умираючого Наполеона, спровадила його тіло в Париж в тріумфі, який не був менший тріюмфу його коронаційного походу 1804 р. З приводу похоронів бувшого ворога Бурбонів не завагався міністер Людвика Филипа промовити в парламенті: „Він був цісарем, королем, правним сувереном нашого краю; як такого могтиби ми його похоронити в Сен-Дені. Але йому належиться більше як звичайний гріб королів". Се дальший його тріюмф!

„Король Риму", син Наполеона, помер передчасно на чужині, поза межами вітчини свого батька, не претендуючи навіть о корону Франції. — За те надiлив короною нежиючий Наполеон по висказаному заповіту свого братанця вибраного цісаря Франції, Наполеона III.

Наполеонські традиції живі ще й доси у Франції, ще доси істнує політична партія бонапартистів. Дух Ґенія-Імператора, еманація його нечуваної сили кружляє дальше по світі і оживляє та скріпляє кождого, хто її доторкнеться.

**Іван Труш.**

# РИСЬКИЙ ДОГОВІР В ПОЛЬСЬКОМУ СОЙМ.

Дня 14. цвітня с. р. зібрався польський сойм на ратифікацію договору.

Премієр **Вітос**, обговорюючи матеріяльні користи для Польщі з риського договору, заявив: „Належить з цілі мнатиском піднести, що риський мир як вислід обопільного порозуміння інтересованих сторін, усталює дефітивно східну границю Польщі та розвязуючи цілий ряд першорядних для Польщі справ, створює основи для навязання приязних політичних та господарських взаємин між Польщею а державами, що заключили з нею мир. Польський уряд є порішений щиро й льоялльно додержати зобовязань мирового договору, не мішаючися в нічім до внутрішних справ цих держав і тому просить о затвердження риського договору в цілости.

Посол **Кернік** (Пяст), як референт комісії закордонних справ, заявив, що риський договір опирається на прелімінарному мирі, а ріжниці між обома є тільки на користь Польщі. Польський народ станув на становищі самоозначення народів. Мир в Ризі запевнює в Польщі усталення східних границь, які справді стрічаються з критикою, одначе ми, Поляки, вважаємо, що ми брали шлях, який погодив інтереси обох сторін, а головно інтереси Польщі. Правда, поза границями Польщі остало ще багато Поляків, одначе годі було інакше полагодити цю справу. Обшар, який на основі цього договору дістане Польща, виносить 3 пяті части теперішнього простору польської держави і тому він просить приняти договір в цілости.

З черги посол **Россет**, іменем міщанського клюбу, заявляючися за приняттям договору, заявив, що „одним з найважніщих добутків риського договору є це, що віднунув він інтервенцію Союза Народів, який безсторонно до Польщі не відносився".

Посол **Грабскі** іменем вшехполяків заявив, що „ратифікація договору не може улягти ніякому сумнівови. З вдоволенням приймаємо (вшехполяки) заяву премієра, що льояльно виповнить супроти большевиків постанови договору, але звертаємо увагу, що крім совітського уряду в Москві є й III. Інтернаціонал".

Посол **Фальковскі** заявив, що все будуть стояти на чолі Росії. Договір запевнює Польщі спокій, щоби тільки уряд недопустив до большевицької аґітації в Польщі.

Посол **Перль**, редактор „Роботніка", заявив, що большевики накинули війну Польщі. ППС. витає договір. Протесети російських соціялістів революціонерів проти договору, це тільки опозиція проти большевиків.

Пос. **Понятовскі** (група „Визволеня") заявив, що коли не повстали держави, які моглиб повстати на границі Польщі, то вина тут тих народів, які ще не дозріли до самостійного державного життя. Та це справа найблищої будуччини.

По заявах жидівських клюбів, засідання відложено до пятниці, 15. квітня.

### Ратифікація мирового договору.

На засіданню польського сойму дня 15. цвітня принято в другому і третому читанні ратифікаційний закон. Характеристичне, що підчас дебат над договором на салі не було навіть 50 послів, які явилися в більшому числі щойно до голосування.

# ДОПИСІ

## ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

### Відозва до українських жовнірів у Філядельфії.

Відзиваюся до Вас, Хлопці-Ветерани, котрі служили при війску в Злучених Державах, аби ми всі зійшлися й обговорили справу зорґанізовання в американські леґіони, бо ся річ під пору є для нас дуже потрібна. Ми охотно жертвували своє життє за нашу нову вітчину, тож Американці повинні дати нам, а зглядно цілому нашому народови, відповідний кредит. Ми-ж ішли на війну битися за свободу і волю всього поневоленого людства, отже й за належні права для народу українського. А чому свободолюбні Американці з такою байдужностю і рівнодушностю дивляться на муки нашого народу в старім краю? Требаж нам, американським жовнірам українського походження, заапелювати до совісти і чести американських горожан і пригадати їм їх передвоєнні заяви й обітниці. Треба нам віднестися з відповідною просьбою до нашого батька, президента Гардінґа, і навести перед його очи усі ті страшні кривди і злочини, яких допускається над нашим нещасним народом безсовісний Лях-кровопиєць. Будемо просити найвисшого начальника нашої нової вітчини, щоби він уймився за нашими старокраєвими родичами, братами і сестрами, котрі переживають такі страшні муки під ляцьким ярмом.

Я, бувший жовнір реґулярної американської армії, що вислужив при війску повних 7 літ, прошу всіх українських жовнірів у Філядельфії й околици, щоби в другу неділю в червни зійшлися коло Укр. Горожанського Дому при ул. Франкліна, о 1-шій годині пополудни. Там ми нарадимося, що дальше робити.

Читач „Свободи".

---

## КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

### Жертви на поміч старому краєви.

Місцевий Ратунковий Комітет в Клівленд, О., вислав дня 3. мая 1920 р. до Укр. Ратункових Комітетів у Львові $3.100, а саме: до Укр. Горожанського Комітету, ул. Руська ч. 32, у Львові, $2.000, що тоді зробило 360.000 марок; до Самаританської Секції (Укр. Ратунковий Комітет), ул. Бляхарська ч. 11, Львів, $1.100, то є 198.000 марок.

На сі висилки Ратунковий Комітет в Клівленді одержав посвідчення відбору гроший від обох згаданих Комітетів. Однак отсею дорогою проситься оба названі Ратункові Комітети у Львові, щоби були ласкаві помістити згадку про відбір сих гроший в українських часописях старокраєвих і американських.

ЗА УРЯД РАТ. КОМІТЕТУ в КЛІВЛЕНДІ:

**Зофія Галун**, предс.

**Йосиф Буката**, касієр.

---

## АДІСОН, КОНН.

### Жертви на старий край і подяка за них.

Хвальна Редакціє „Свободи"! В залученню засилаю лист, котрий я отримав від д-ра Смаль-Стоцького з Праги, яко повідомленнє із подякою за отримані жертви в сумі $74. Сі жертви зложили на зборах 13. марця с. р., яко поміч українським героям, котрі опинилися на чехо-словацькій території, отсі добродії: І. Кебуз $10.00; Л. Сидорак, Й. Патинок, П. Кріль, Ф. Косінський, П. Галун, С. Сельський, М. Ганкевич і П. Смик по $5.00; І. Сидорак, В. Блажейовський і Д. Качмарик по $3.00; М. Саламаха, І. Соляр, П. Шпак, М. Дзядик, П. Соляр, С. Кунікевич і Г. Дзядик по $2.00; Анна Коропатва $1.50. — Разом $74.50. З того вислано $74.00 на руки д-ра Смаль-Стоцького, а 50 центів дано на розхід.

**Семен Кунікевич.**

Прага, дня 10. мая 1921.

До Хвального Комітету в Адісоні.

Посилку Вашу з дня 12. цьвітня на суму 74 долярів я отримав і прошу Вас, Дорогі Землячки, приняти мою найсердечнійшу подяку за Вашу ласкаву поміч нашим нещасним збігцям з рідного краю на чужину, бо той край став тепер для нас польським пеклом. Окрім допомоги маємо ми ще велику втіху з того, що Ви, Дорогі Земляки, відкликаєтесь на наш голос розпуки і що таким способом перед цілим світом заявляєте, що ми вже дозрілий народ, свідомий своєї спільности і єдности, та що нам вже з тої причини належиться державна самостійність.

Біда наших збігців, яких маємо тут на Чехо-Словаччині около 15.000, дуже велика, бо звичайно удається їм з польського пекла утечи тільки з голою душею. Майже всі збігці належать до нашої Армії; ми стараємося тут удержати, скілько можна, в повній силі нашу військову організацію, щоб бути приготованими на ту хвилю, коли прийдеться нам вертати до рідного краю. Може вже і недалека та хвиля, а тоді згадувати-мем добрим словом Вас, Дорогі Земляки, що не дали нам тут на чужині загинути. Окрім того будьте переконані, що ані оден сотик марно не пропаде, а Ваша допомога буде ужита тільки для таких, що її найбільше потребують.

З щирою подякою прошу приняти мій найнизший поклін.

Др. Смаль-Стоцький.

---

## БРУКЛИН, Н. Й.

### Єднаймось і ратуймо своїх земляків у старім краю!

Потопаючого ратується тоді, коли він благає помочі, а не тоді, коли він іде вже на дно. Що наші браття в старім краю потопають цілими масами у бурхливім морю життя, се ми тут в Америці дуже добре знаємо, але що ми робимо для їх ратунку? Одні з нас удають, що розпучливого клича наших братів о ратунок не чують, а другі від помочі викручуються і торгуються, мовляв: я вже досить ратував, а далі не можу.

А нам, дорогі мої Земляки, треба загибаючих ратувати доти, доки їх не виратується! Отже ті, котрі чують крик розпуки зі старого краю, нехай поспішають з ратунком; а ті котрі удають глухих, нехай прочуняють, бо тяжкий народний проклін упаде на їх голови! Коли ми всі возьмемося гуртом ратувати потопаючих, то безперечно виратуємо їх і приведемо наново до життя.

З ріжних дописий довідуюся, що в декотрих місцевостях, де відбувалися народні віча в справі помочі старому краєви, безглузді большевики старалися ті віча своїми свистами та диким ревом розбити. А проч з такими дикунами та з такою їх поганою роботою! Я бачу і тут в Бруклині, як вони дивляться на роботу народну. Вони кричать, що їм народности не треба. Вони кажуть, що їм манна впаде і потішають себе, що всьо дістануть задармо. Дорогі товариші! Глибоко ви милитеся! Покиньте ви свої облудні стежки, а вийдіть на дорогу правильну та станьте із загалом. Не будьте блукаючими баранами і не кажіть, що ви не Українці, бо тим ви шкодите українському загалови тут в Америці і побиваєте свого брата в старім краю. А наїзники з того користають! Межи нами повинна бути єдність щодо помочі рідному братови, котрий зза океану протягає свої виснажені руки і просить о ратунок з пропасти. Геть з киринею і з роздорами! Нас взивають до злуки і згоди наші брати зі старого краю. Вони нас просять о поміч моральну і матеріяльну, а ми тут будемо робити роздори? Коли пора до злуки і до розбиття наших кайданів, які ми сотки літ носимо, то ми стараємся ті кайдани ще більше закріпити. Агі з такою глупотою! Таж така наша політика не варта навіть пів гелєра бувшої Австрії! В часі, коли другі народи здобувають собі волю і помагають собі розмаїтими способами, ми провадимо боротьбу і кричимо, що ми не Українці, а большевики. А чогож ви, большевики, пхаєтеся на віча, скликані Українцями? Чому ви не йдете розбивати віч польських, тих віч, на яких укладаються пляни про сильнійше закріпощеннє ваших рідних братів?

Я кличу до єдности, до згоди, до спільного діла, поки час! Я собі щиро бажаю, щоби з нас, галицьких Українців, котрі жиють в Америці, ані один не остався такий, котрий би не поспішив з помочию свому братови у старім краю. У тій справі не повинно і не сміє бути у нас ніякої партійности! Партії можуть бути, але народність одна! Хто вирікається свого народнього імени, той є худобою, або навіть чимсь гіршим від худоби, бож і худоба за себе дбає.

Я від себе кличу, щоби по всіх наших громадах завязувано ратункові комітети, щоби ті комітети уладжували збори і віча, давали часто поклики до єдности та показали свою прихильність до загалу. Не треба лякатися ревунів, бо їх мала сила. Не забуваймо, що тільки єдність і спільна праця можуть дати велику поміч старому краєви.

Хто з нас ще не прочитав статті п. Кирчова, яка була поміщена в 120-тім числі „Свободи", нехай її як найскорше прочитає і нехай з закоченими рукавами возьметься до щирої, невсипущої праці. У нас — як слушно каже п. Кирчів — є ще сила і ми можемо помогти міліонам наших страдаючих братів. Я годжуся на пропозицію п. Кирчова, щоби ми всі себе оподаткували, жертвуючи на поміч старому краєви один день праці (пять долярів), але нехай почин до тої жертвенности дадуть верхи, а не спід, бо спідні верстви нашої суспільности все дивляться в гору... Нехай наші народні провідники скличуть загальний зїзд всіх українських орґанізацій в Америці, хотяй би і до трох чи чотирох ріжних місцевостий, а до помочи нехай завізвуть усі місцеві товариства, щоби вони вислали на один з тих зїздів своїх представників. Щодо кошту, то можна порозумітися з товариствами. Треба вже раз зєднати український загал і раз приречи твердим та непохитним словом: Більше нічого не хочем, тільки єдности, бо лише єдність має силу, лише єдність будує і дає запоруку плянової і видатної роботи. Бо один не може помогти десятьом, але десять одному — може. А за таким прикладом підуть і місцеві громади та товариства. Тоді у нас буде тільки один український народ тут на земли Вашінґтона і тоді буде сила дати поміч нашим братам там за океаном, скинути з себе ярмо польської шляхти і здобути собі належну волю.

І. К.,
член 22-го відділу У. Н. Союза.

---

## ҐЕРИ, ІНД.

### Заява.

У двох з ряду числах „Січових Вістий" „пуджіє" екзекутива С. О. своїх побожних читачів вісткою, будьтоби я, „смиренний і нищий раб Божий", хотів їх отамана і його компанію повісити на сухій гиляці. Щоби не було ніякого баламутства, я на отсім місци торжественно заявляю, як йому так і всьому християнському мирови, що я таких намірів ніколи не мав, не маю і на будуче мати не буду! Коли одначе головний отаман С. О. має добру а не примушену волю закінчити своє життє в такий мученичий спосіб, то не потребує шукати Пилата в моїй особі, маючи подостатком укваліфікованих оправців між своїми колеґами, які, розминувшись зі своїм покликаннєм, марнують і так свої талани при одній улици в Ґери, Інд. Належне використаннє їх фахових способностий сповнить безуслівно вицвіт, бажаннє і мету діяльности їх однодумців. Я більше на їх наклепи відповідати не буду, а як панове від „С. В." не протверезяться і не перестануть писати пашквілі на немилі їм особи, то я буду змушений пригадати їм, що в краю, в якім жиємо, є власти, котрі можуть невинних своїх горожан взяти в оборону.

Андрій Цебак.

---

## ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

**(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів). Ціна одної стрічки 10 центів.**

ANSONIA, SEYMOUR, DERBY, SHELTON, CONN.

**Т-во „Зап. Січ", від. 67 У. Н. Союза** в Ансонії, Конн. скликає всіх українських робітників і робітниць на

**МАСОВЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ**

**В НЕДІЛЮ, 5-го ЧЕРВНЯ 1921** в GERMANIA HALL,

22½ Maple Street, Ansonia, Conn. Початок о годиній 2-ій пополудни.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ. 25і27

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"









## ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів даєсь відповідний опуст. Дворазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.

**ПРОДАМ ХАТУ** з огородом, полем і сіножатею дуже тано. Я походжу з села Староміщина, повіт Скалат, Гал. Всякі пояснення подам листовно як хто зголоситься до мене на адресу: STEPHAN OSADCZUK, 1135 East 11th St., Edyston, P. O. Chester, Pa. 24-25

**КОСИ** На днях отрималисьмо з краю коси, з найліпшої клепаної с т а л и. Коса дуже легка, лише поверх фунта, довга 32 цалі. Ціна з пересилкою $3.75 за одну, за дві $7.00. Перстень до коси 50 цнт., брусок 50 цнт. Замовлення посилайте враз з грішми на адресу: 22-26

UKRAINIAN BAZAR, 168 E. 4th St., New York, N. Y.





### НАДЗВИЧАЙНА ПРОДАЖ.

Фарма 73 акри, дім з 9 кімнат, баня, вудженарня і другі забудовання, 2 добрі коні, корови, свині, 65 курий, качки. На тій фармі можна косити 40 тон сіна. Одна миля до міста. Ціна $4.000, готівкою $2.000. 24-26

2) Фарма 200 акрів, дім 12 кімнат, другий дім 9 кімнат, дві стодоли, ледівня, курники і др. забудовання; великий сад, 5 добрих коров, 2 коні, 100 кур, вози і машини. 2½ милі до міста. Ціна $5.500, готівки $2.500.

Маємо і другі добрі фарми на продаж. Голоситись до:

PISARKO і POKUTNY, 406 E. 5th St., New York City.

### 45 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ

Ґубернатор Ню Йорського стейту Миллер, підписав рішення на виданнє бонусів (надгороди) для тих жовнірів американської армії, котрі служили в час світової війни. Проте всі Українці, бувші жовніри американської армії, повинні сейчас звернутися до нас в сій справі а ми виготовимо їм, зовсім безплатно, просьбу на отримання сего бонусу. 23mwf

HENRY C. ZARO, Banker, 39 Cooper Sq. Dep.U. New York, N. Y.

### ПОКОНАЙТЕ СВОГО ВОРОГА.

Ваш небезпечний ворог є тут в Америці, а ним є те, що Ви не почуваєтесь тут як у себе в дома. Не можете поняти дійсного життя Американця, бо не можете з ним порозумітися і розмовитися задля незнання англійської мови. Нашою легкою методою Ви навчитесь мови протягом 3 місяців через почту. Сотки учеників вивчились в нашій школі. Маємо богато вдячних письм. Пробні лекції і подробиці висилаємо за 10 цнт. грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте: 02-04

FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL, Dept. 46, 525 West 47th St., New York City.

### ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Хто з родимців хотівби купити фарми в околицях Ром, Н. Й. або Онейда, Н. Й., при зелізничих лініях і стейтових добрих бітинових дорогах. В тих районах є до спродажи фарми від англійських людий, котрі з браку фізичних сил і старости продають їх, бо не можуть робити. Хтоби хотів купити у тих людий, най знає, що ті фарми є позасівані із худобою і зі всіма рільничими машинами. Фарми є величкости від 30, 40, 55, 75 і 150 акрів. Є такі фарми, що можуть купити їх дві фамілії до спілки. Ті фарми є з лісом і з овочевими деревами, з добрими будинками а ріка перепливає через них. Ті фарми мусять бути в короткім часі спродані. Котрі з Українців хотілиби купити сі фарми, нехай зголосяться особисто або писемно на адресу: MICHAEL WOJTOVICZ, 305 S. Madison St., Rome, N. Y. 25-6

## ФАРМИ!

**ФАРМА** з 165 акрів, 14 кімнатний дім, обори і другі забудовання, 20 коров, 3 коні, 200 курий, всі фармерські знаряди, вози, великий сад овочевий, ріка з рибами, при битий дорозі, близько стації, школи, церкви. Ціна $6,800, готівкою $2.000. Писати по англійськи до: 04-29

ROSEN & GRUNES, 99 E. Broadway, New York, N. Y.

### РІЖНОРОДНІ ФАРМИ В НЮ ЙОРКУ, НЮ ДЖЕРЗИ І ОКОЛИЦИ.

1) Фарма 85 акрів, дім на 8 кімнат, 5 коров, 2 коні, кури, машинерія. Ціна $3.000.00, готівкою $1.000.00.

2) Фарма 95 акрів, дім на 12 кімнат, 16 коров, 3 коні, кури, машинерія, стодола і другі забудовання. — Ціна $6.500.00, готівкою $2.000.00.

3) Фарма 58 акрів, дім на 11 кімнат, стодола і другі будинки, 3 коні, 2 корови, кури, машинерія. Ціна $6.500.00, готівкою $3.000.00.

4) Фарма 385 акрів, 2 доми, стодола, лоти на другі будинки, 35 коров, 5 коний, свині, кури, качки, гуси, машинерія. Ціна $12.000.00, готівкою $5.000.00.

В справі повисших і других фарм прошу голоситись особисто:

Mr. NATHAN BAKST, 28 Canal Street, New York, N. Y. Tel. Oorchard 3125.

На листи не відповідаємо.

### ФАРМИ НА ПРОДАЖ БЛИЗЬКО ВЕЛИКИХ МІСТ.

154 акрів, новий дім, камінні барни, до фарми власнтель віддає 30 штук худоби, 45 овець, 200 курий, автомобіль. Ціна $7.500, часть готівкою. — **Фарма 190 акрів,** на 12 кімнат дім, 2 стайні, 12 коров, 3 коні, 150 курий, всякі знаряди і машини фармерські. Ціна $4500, на легкі сплати. Є ще і другі ріжнородні фарми на продаж, приступні для кождого купця. Голоситись до: 118—

S. M. KAPLAN, 276 Grand St., New York, N. Y.

### Ф А Р М А!

По причині смерти спільника мушу спродати зараз фарму, 132 акри; земля першої кляси, 15 акрів ліса, 90 акрів орної, решта пасовиско; 3 коні, 10 коров, 2 ялівки. Річний дохід з молока 1.500 долярів. Будинки, машинерія рільнича є вся. Збіжа, картофлі і т. п. усьо є. Положена вона є 7 миль від Ром, Н. Й., а 4 милі від Вермон при стейтовій дорозі. Ціна фарми $8.500. Завдатку хочу $3.700, решта на сплату $100 річно. По інформації пишіть до: 24-6

W. JANIK, 119 Shonnard St., Syracuse, N. Y.

### ФАРМА ДО СПРОДАННЯ

**124 акрова, 70 акрів засіяно, овес, жито, кукуруза, буряки, бараболі засаджені і т. и. 30 акрів грубого ліса а решта пасовиско;** через пасовиско перепливає річка. Земля чорна і урожайна, дім новий з 12 кімнат, 2 стодоли, 2 стайні, 2 шопи, курник, дровітня, шпіхлер на збіже, будинок на молоко. 10 коров дійних, 1 бик, 2 телята, 2 молоді коні, 15 свиний, 60 курий, 50 кірят, 3 вози, 2 боґи, великі сани, малі сани, 3 плуги, 2 ручні, в тих один з сидженнєм, косарка до сіна, грабарка, косарка до кукурузи, борони, машина до краяння буряків, машина до лущення кукурузи, віз до розкидування гною, машина до різання кукурузи, яка передає до сайла, інджай газоліновий о 6 коний сили, велика пила до різання дрова інджаєм, 75 кортів дров нарізаних, 2 плушки, 3 рала, сіварка, машина до молочення збіжа, валок, сад овочевий великий. Ся фарма знаходиться 2½ милі від міста Rome, міста великого і рухливого. Досить тут фабрик. Тверда дорога веде аж до міста Ром. Ціна тої фарми $7.900, вплати $4.600 а решта на легкі сплати по $100 річно на 5%. Сю фарму спродаємо тано з причини, що між двома властителями нема згоди. Ся фарма надається для двох і для одного до обробу. Продаємо фарму без жадних агентів, а хто її купить, то непожалує. Пишіть сейчас до властителя фармера: 24-5

JAKIW TYTAL, R. F. D. 6, Rome, N. Y.

### ФАРМИ НА ПРОДАЖ!

Добра річ для тих Українців, котрі хочуть набути фарму в добрім положенню, добра земля близько міста. Отже най не іде по агентах, щоби їх обдирали як других, але най зголосяться до нас або на мою адресу, а я як Українець дуже радо поможу своїм людям, бо ми стараємося, щоби запровадити тут українську кольонію. Хто хоче най зголоситься до мене листовно або устно по інформації: J. WELGAN, R. F. D. 1, Bath, N. Y.